

Izgnanci

Ali ste mogoče opazili, da je netopirjev v vašem kraju manj kot nekoč?

Netopirji so najbolj ogrožena skupina sesalcev v Evropi. V novejšem času smo priče nujnemu prenavljanju podstrešij gradov in cerkva. V želji, da bi čim bolje zaščitili kulturno dediščino, ljudje prepogosto pozablamo na ohranjanje naravne dediščine. Žičnate mreže in polknice presenetijo netopirje na vhodu v njihov nekdanji dom. Pregarjamo jih tudi, ko se naselijo pod zunanji opaži hiš. Tako netopirke ne morejo do dolgoletnih kotišč, brez mladičev pa ni nadaljevanja vrste.

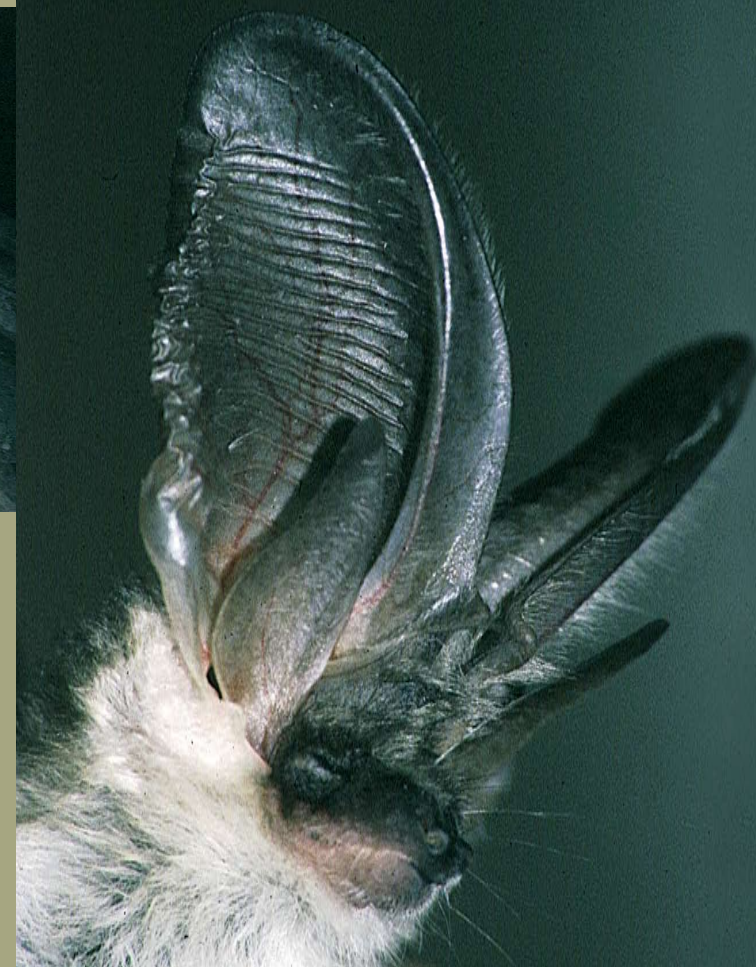
Žal človeška sebičnost prevelikokrat prevlada nad dobrobitjo drugih živih bitij. Vendar bi mnoge nezasedene prostore in špranje, z zanemarljivimi stroški ali samo z nekaj dobre volje, brez škode namenili za netopirska pribežališča. Netopirjem bi služili kot varno zavetje, nam - mislečim ljudem - pa v zadovoljstvo, ker smo naredili nekaj dobrega in pomagali ogroženim bitjem.

Sprejmimo jih kot sostanovalce našega planeta in recimo:
»Dobrodošli sosedi!«

Na koga se lahko obrnem?

Če potrebujete informacije o netopirjih, vam bomo z veseljem pomagali člani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev. Že od leta 1998 raziskujemo netopirje v Sloveniji, hkrati pa sodelujemo pri njihovem varovanju. Prirejamo tematska predavanja, opazovanja netopirjev v naravi in različne delavnice. Svetujemo pri izdelavi nadomestnih prebivališč. Vsako leto v začetku septembra organiziramo tudi **Evropsko noč netopirjev**, ki poteka v podobnem času po vsej Evropi. Na vse naše prireditve ste vabljeni.

Nezamrežene line omogočajo netopirjem dostop do tradicionalnih zavetišč.
Foto: Primož Presetnik

Avtorji teksta: Primož Presetnik, Uroš Žibrat, Klemen Koselj
Oblikovanje: Igor Ajdišek
Ponatis, september 2005
Naslovnica: Uroš Žibrat

Sivi uhati netopir ima pogosto porodniške kolonije na podstrešjih.

Izdalo Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev,
Večna pot 111, Ljubljana, Slovenija
e-naslov: netopirji@sdpvn-drustvo.si
<http://www.sdpvn-drustvo.si>

Izdajo sta finančno podprla:
Bat Conservation International, Austin Texas, USA
<http://www.batcon.org>

RS, Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48, Ljubljana
<http://www.sigov.si/mop>

NETOPIRJI

sosedi v stiski

0 netopirjih

Netopirji so sesalci, tako kot ljudje.

So toplokrvni, pokriti z dlako in kotijo žive mladiče, ki sesajo materino mleko.

V primerjavi z drugimi malimi sesalci živijo relativno dolgo. Nekateri netopirji dočakajo več kot 30 let.

Mali netopir netopir tehta le 5 gramov in je tako majhen, da bi ga brez težav spravili v vžigalično škatlico.

Navadni netopir pa ima razpon prhuti večji od 40 cm.

Najstarejši fosili netopirjev so iz obdobja pred 50 milijoni let.

Na svetu obstaja blizu 1000 vrst netopirjev.

V Sloveniji je znanih 29 vrst netopirjev, kar je več kot tretjina prosto živečih vrst sesalcev pri nas.

Mali netopirji se pogosto skrijejo za zunanje opaže hiš.
Foto: Uroš Žibrat

Letajoči v temi

Za letenje uporabljajo kožnato opno, ki je razpeta med sprednjimi in zadnjimi nogami ter repom.

Uhati netopirji lahko letijo na mestu, **dolgokrili netopirji** pa se za plenom podijo z vrtoglavo hitrostjo tudi do 70 km na uro.

Netopirji oddajajo ljudem neslišne ultrazvočne klice. S poslušanjem njihovih odbojev od predmetov v okolju si ustvarijo zvočno sliko prostora.

Ultrazvočni sonar v marsičem prekaša vid. **Podkovnjaki** z občutljivim sluhom zaznajo celo 0,05 milimetra tanke niti.

Na ta način lahko lovijo hrano v popolni temi in sredi goščavja. Na jedilnem listu imajo večše, hrošče, komarje in podobne žuželke, privoščijo pa si tudi kakšno gosenco ali pajka.

20 obvodnih netopirjev v eni sezoni poje okrog 1.000.000 žužek. Zato so netopirji pomemben člen pri prehranjevalnem spletu.

Navadni netopir je eden naših največjih netopirjev.
Foto: Primož Presetnik

Najemniki zgornjih in spodnjih nadstropij

Vsi evropski netopirji potrebujejo zavetišča, ki jih ščitijo pred vremenskimi vplivi in plenilci. Netopirji ne gradijo gnezd, tako kot ptiči, ampak morajo izkoristiti prostore, ki jih nudi okolje.

Zaradi človekovega vpliva primanjkuje naravnih skrivališč, kot so dupla in razpoke v drevesih, zato se netopirji naselijo tudi v neobljudene dele človeških stavb. Že stoletja naseljujejo podstrešja gradov in cerkva. Pogosto jih najdemo tudi za zunanjimi opaži hiš.

V takšnih toplih zavetjih se od pomladi do jeseni zadržujejo gruče netopirk. V »rodniške kolonije« se združujejo samice, da bi v miru skotile in dojile svojega mladiča. In vzgoja netopirčkov je naporna. Mamica nadobudnega **velikega podkovnjaka** vsak dan shujša do 50%, kar mora z lovom nadoknaditi, da zmore dojeti svojega malčka.

Včasih se netopirji jeseni zatečejo v mirne in temne kleti ter v njih prezimujejo. V hladnih prostorih otrpnejo v pravem zimskem spanju.

Samica malega podkovnjaka z mladičem na toplem podstrešju.
Foto: Uroš Žibrat

Mali podkovnjak med zimskim spanjem v kleti.
Foto: Primož Presetnik

